

การเป็นเจ้าภาพของไทย : การประชุมเอเปค (APEC) ปี ๒๕๖๕

ประเทศไทยเตรียมพร้อมให้การต้อนรับผู้แทนสมาชิกเขตเศรษฐกิจที่จะเดินทางเข้าร่วมในการประชุมผู้นำเอเปค (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๕ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และพร้อมแสดงจุดยืนต่อบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการเปิดเสรีการค้าการลงทุน รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม ยั่งยืน และความมั่นคงของประชาชนในภูมิภาค ตามแนวคิดหลัก “เปิดกว้าง สร้างสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันสู่สมดุล” หรือ “Open. Connect. Balance.”...

ความเป็นมาของความร่วมมือเอเปค (APEC)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) หรือเอเปค คือ เวทีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๒ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การส่งเสริมการเปิดเสรีการค้า การลงทุน รวมถึงความร่วมมือในด้านมิติสังคม และการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมในทุกมิติที่ยั่งยืน และความมั่นคงของประชาชนในภูมิภาค ในปัจจุบันเอเปค มีสมาชิกจำนวน ๒๑ เขตเศรษฐกิจ ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ ไทย จีน จีนไทเป ฮองกง ปาปัวนิวกินี เม็กซิโก ชิลี เปรู เวียดนาม และรัสเซีย โดยไทยเป็นหนึ่งใน ๑๒ เขตเศรษฐกิจผู้ร่วมก่อตั้ง ซึ่งเอเปคมีประชากรรวมประมาณ ๑ ใน ๓ ของโลก โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) รวมกันประมาณ ๑,๗๐๐ ล้านล้านบาท ซึ่งเป็น GDP ที่เกินครึ่งของ GDP โลก และมีมูลค่าการค้ารวมกันเกือบครึ่งหนึ่งของการค้าโลก

ในปี พ.ศ.๒๕๖๓ ประเทศสมาชิกให้การรับรอง **วิสัยทัศน์ปุตราชายา** เพื่อเป็นเป้าหมายในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของเอเปคในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ (๑) การค้าและการลงทุน เน้นย้ำที่ภูมิภาคเอเปคจะต้องมีพลวัตและเชื่อมโยง โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานบนพื้นฐานความสมัครใจ ไม่ผูกพัน และมีฉันทามติ สนับสนุนการดำเนินงานของระบบการค้าพหุภาคี เพื่อนำไปสู่สภาพแวดล้อมทางการค้าโลกที่มีเสถียรภาพ คาดการณ์ได้ และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะระดับภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การจัดทำเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific: FTAAP) ที่มีมาตรฐานสูงและครอบคลุม (๒) นวัตกรรมและการเข้าสู่ยุคดิจิทัล โดยส่งเสริมให้ประชาชนและการดำเนินธุรกิจสามารถมีส่วนร่วมและเติบโตอย่างเชื่อมโยงกันด้วยนวัตกรรมดิจิทัล และ (๓) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็ง สมดุล มั่นคง ยั่งยืน และครอบคลุม เพื่อเสริมสร้างการเจริญเติบโตที่มีคุณภาพ นำมาซึ่งผลประโยชน์ที่ชัดเจนและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน เน้นเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ เพื่อให้ประชาชนมีทักษะและความรู้สำหรับอนาคต รวมทั้งรับมือกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติต่าง ๆ

หัวข้อหลักของเอเปค (APEC) ๒๕๖๕

การเป็นเจ้าภาพการประชุมเอเปคของไทยในปี พ.ศ.๒๕๖๕ มีพลวัตและความท้าทาย เนื่องจากสถานการณ์โควิด-๑๙ ที่ทุกประเทศกำลังปรับตัว เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและเตรียมพร้อมรับมือความท้าทายใหม่ ๆ ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการปรับตัวและฟื้นฟูเศรษฐกิจในยุคหลังโควิด-๑๙ ที่ครอบคลุมในทุกมิติ สมดุล และยั่งยืน โดยในปีนี้ได้กำหนดหัวข้อหลัก คือ “Open. Connect. Balance.” หรือ “เปิดกว้าง สร้างสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันสู่สมดุล” เพื่อเปิดกว้างสู่ทุกโอกาสด้านการค้าและการลงทุน การส่งเสริมการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ทุกภาคส่วนในสังคม เชื่อมโยงในทุกมิติ เพื่อฟื้นฟูการเดินทางระหว่างกันที่สะดวกและปลอดภัย รวมถึงการเพิ่มความเชื่อมโยงทางดิจิทัล รวมทั้งส่งเสริมการเจริญเติบโตที่เน้นสร้างสมดุลในทุกด้านมากกว่าการสร้างกำไร ผ่านการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อค่านึงถึงสิ่งแวดล้อม การสร้างความมั่นคงทางอาหารและการเกษตร เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน

อันสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ปุตราชายาที่วางไว้ทั้ง ๓ ประเด็นหลัก” ดังนี้ (๑) การส่งเสริมการค้าการลงทุนเสรีและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค อันจะเป็นหัวใจสำคัญของเอเปคผ่านการขับเคลื่อนการเจรจาเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (FTAAP) ในบริบทของการเจริญเติบโตหลังโควิด-๑๙ ที่จะต้องยั่งยืน สมดุล และเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วน (๒) ส่งเสริมการเดินทางสะดวกและปลอดภัย ผ่านการจัดตั้งกลไก APEC Safe passage Taskforce เพื่อหารือแนวทางที่จะส่งเสริมการเดินทางที่สะดวกและปลอดภัยให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น และ (๓) การส่งเสริมการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนและครอบคลุมในเอเปค ด้วยการจัดทำเอกสารผลลัพธ์ระดับผู้นำ เพื่อเร่งการพัฒนาตามแผนงานของเอเปคไปสู่การเติบโตอย่างเข้มแข็ง ยืดหยุ่น ยั่งยืน ครอบคลุม และสมดุลในยุคหลังโควิด-๑๙ ด้วยแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy Model หรือ BCG) มาเป็นประเด็นที่จะผลักดันต่อไป

ทั้งนี้ ในปีนี้ใช้ “ชะลอม” เป็นสัญลักษณ์ สื่อแทนการค้าขายที่มีมาแต่โบราณ โดยใช้เส้นตอกไม้ไผ่สานกันสื่อถึง ๒๑ เขตเศรษฐกิจแทนความหมายในการสอดประสานอย่างแข็งแรง ยืดหยุ่น เหนียวแน่น และคงทน ช่วยโอบอุ้มเศรษฐกิจภูมิภาคให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้เส้นตอก ๓ สี ได้แก่ สีน้ำเงิน สื่อถึงการเปิดกว้าง สีชมพู สื่อถึงการสร้างสัมพันธ์ และสีเขียวสื่อถึงความสมดุล

OPEN
to all opportunities.

CONNECT
in all dimensions.

BALANCE
in all aspects.

บทวิเคราะห์

การเป็นเจ้าภาพการประชุมเอเปคครั้งแรกของไทยเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยผลลัพธ์สำคัญ คือ การออกแถลงการณ์ประกาศจัดตั้งสำนักเลขาธิการเอเปค (APEC Secretariat) ขึ้นที่สิงคโปร์ เพื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการการประชุมและประสานงานเรื่องต่าง ๆ และครั้งที่ ๒ ของไทย เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยผลลัพธ์สำคัญ คือ การสนับสนุนให้เกิดความคืบหน้าในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ภายใต้องค์การการค้าโลก และการต่อต้านการก่อการร้ายที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สำหรับการเป็นเจ้าภาพเอเปคของไทยในครั้งนี้ ถือเป็นโอกาสสำคัญที่ไทยจะมีโอกาสในการส่งเสริมนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ในหลายมิติ ทั้งนี้ไทยจะได้ประโยชน์จากการฟื้นฟูเศรษฐกิจในยุคหลังโควิด-๑๙ ให้เติบโตอย่างยั่งยืน สามารถยกระดับมาตรฐานทางเศรษฐกิจให้เป็นสากล เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับภาครัฐและภาคเอกชน ผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากเขตเศรษฐกิจอื่น ๆ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ นอกจากนี้ การเป็นเจ้าภาพการประชุมของไทยท่ามกลางบรรยากาศการฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-๑๙ ยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศ โดยเฉพาะภาคการเดินทางและท่องเที่ยว อันจะเป็นการฟื้นฟูการเดินทางและทำธุรกิจแบบพบหน้า และยังเป็นโอกาสให้ไทยได้แสดงความพร้อมว่าประเทศสามารถที่จะปรับตัวและอยู่ร่วมกับสถานการณ์โควิด-๑๙ ได้ โดยยังสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปได้พร้อมกัน

ประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการเป็นเจ้าภาพเอเปคในครั้งนี้มี ๗ ประการ ได้แก่ (๑) เพิ่มบทบาทของไทยในการร่วมกำหนดนโยบายและทิศทางการร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์ในภูมิภาคและระหว่างประเทศ (๒) สร้างช่องทางในการผลักดันส่งเสริม และปกป้องผลประโยชน์ของไทยในเวทีระหว่างประเทศ ตลอดจนร่วมกำหนดมาตรฐานและนโยบายในประเด็นใหม่ ๆ ของบริบทโลก (๓) การลดอุปสรรคและส่งเสริมโอกาสทางการค้าการลงทุนของไทยกับเศรษฐกิจเอเปคและประเทศที่เป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย (๔) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ อาทิ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา วิทยาศาสตร์ พลังงาน สิ่งแวดล้อม และการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (๕) ใช้ประโยชน์จากเอเปคในฐานะแหล่งบ่มเพาะแนวคิดเพื่อก้าวไปข้างหน้าร่วมกัน ด้วยเป้าหมายหลักของเอเปคตามวิสัยทัศน์ปตรชาญา ค.ศ. ๒๐๔๐ รวมทั้งการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific หรือ FTAA) (๖) การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ผ่านคณะทำงานต่าง ๆ รวมถึงเข้าถึงแหล่งข้อมูลเชิงลึกที่ช่วยในการวิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคเศรษฐกิจรวมถึงเครือข่าย Think Tank ที่สำคัญ และ (๗) การใช้ประโยชน์จากเอเปคในฐานะผู้นำความเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูปและยกระดับมาตรฐานทางเศรษฐกิจของไทยให้ทันสมัยและเป็นสากล รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพในทุกมิติให้แก่ภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ตาม การตอบรับเข้าร่วมการประชุมฯ ยังคงเป็นประเด็นที่น่าจับตามองอย่างยิ่ง อันอาจมีนัยสำคัญหรือสัญญาณต่อประเทศไทย โดยเฉพาะการยืนยันไม่เข้าร่วมประชุมของประธานาธิบดีโจเซฟ ไบเดน และได้มอบหมายให้รองประธานาธิบดีคามาลา แฮร์ริส ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนสหรัฐฯ มาร่วมการประชุม APEC แทน ซึ่งนักวิชาการต่างออกมาแสดงทัศนะในประเด็นนี้^๕ บ้างก็วิเคราะห์ว่าการไม่ร่วมประชุม

เอเปคของ ปธน.ไบเดน สะท้อนเสถียรภาพของไทย ซึ่งเป็นการกดดันเรื่องประชาธิปไตยในประเทศ เนื่องจากรัฐบาลสหรัฐฯ เคยระบุอย่างชัดเจนที่ต้องการเห็นถึงการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในไทย เพื่อเป็นแบบอย่างในภูมิภาคอาเซียน บ้างท่านวิเคราะห์ว่า การเข้าร่วมประชุม G20 ของ ปธน.ไบเดน นั้น สามารถสานต่อภารกิจของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่ต้องย้ำเจตนากรณีในการประชุมเอเปค บางทีคนมองว่า ด้วยเหตุที่ไทยไม่แสดงจุดยืนในเรื่องความขัดแย้งระหว่างประเทศ และเคยส่งสัญญาณสนับสนุนนโยบายจีนเดียว จึงทำให้บทบาทความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์และการเมืองของไทยกับสหรัฐฯ ลดน้อยลง รวมถึงการที่รัฐบาลไทยยังคงมีความสัมพันธ์ตามปกติกับรัฐบาลทหารเมียนมา ในขณะที่ สหรัฐฯ ต้องการให้ไทยมีบทบาทสำคัญและดำเนินการตามฉันทามติ ๕ ข้อ ซึ่งหากเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะเวียดนามนั้น จะยิ่งตอกย้ำความชัดเจนว่า สหรัฐฯ ให้ความสำคัญต่อเวียดนามอย่างชัดเจน โดยเฉพาะต่อกรณีทะเลจีนใต้

ทั้งนี้ ทุกเขตเศรษฐกิจได้ยืนยันจากผู้นำประเทศเกือบทั้งหมดแล้วว่า จะเดินทางมาเข้าร่วมการประชุม ซึ่งอาจมีระดับตัวแทนร่วมด้วย ซึ่งจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละประเทศ แต่จะยังไม่เปิดเผยรายละเอียดว่ามีประเทศใดบ้าง แต่เบื้องต้นทุกเขตเศรษฐกิจได้รับหลักการไปแล้ว และขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานงานทั้งหมด นอกจากนี้ ไทยในฐานะเจ้าภาพได้เชิญแขกพิเศษ ๓ ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส ซาอุดีอาระเบีย และกัมพูชา สำหรับฝรั่งเศสนั้นได้ให้ความสำคัญกับเอเปค เพราะเห็นความสำคัญของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งถือว่ามีผลประโยชน์โดยตรงต่อเสถียรภาพความมั่นคงและการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ โดยเน้นความสำคัญของระบบพหุภาคีบนพื้นฐานของระเบียบโลกหรือกติการะหว่างประเทศ และให้ความสำคัญกับความท้าทายเรื่องสภาพภูมิอากาศแปรปรวน การกอบกู้เศรษฐกิจหลังโควิด-๑๙ รวมถึงเรื่องสันติภาพอีกด้วย

ข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยและกองทัพไทย

การประชุมเอเปคในปี ๒๕๖๕ ในฐานะเจ้าภาพ ประเทศไทยและกองทัพไทยในฐานะที่เป็นหนึ่งในหน่วยงานด้านความมั่นคงควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

(๑) รัฐบาลไทยจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจท่ามกลางระเบียบโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อฟื้นฟูห่วงโซ่ทางเศรษฐกิจหลังการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ปัญหาวิกฤตการณ์ทางอาหาร พลังงาน สงครามการค้า และสงครามเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดแห่งชาติเป็นสำคัญและการรักษาสมดุลในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศภายใต้การแสดงบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศของไทย เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

(๒) บทบาทของกองทัพไทยด้านความมั่นคง ควรสนับสนุนภารกิจการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศให้มีความพร้อมต่อบทบาทการเป็นเจ้าภาพที่ดี เกิดความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยผู้เข้าร่วมประชุมฯ รวมถึงการติดตามสถานการณ์ความมั่นคงอย่างใกล้ชิด อันจะสนับสนุนบรรยากาศของการประชุมฯ ให้ราบรื่น

- อ้างอิง**
- ^๑ <https://www.apec2022.go.th>
 - ^๒ <https://www.dtn.go.th/th/negotiation>
 - ^๓ <https://www.sdgmove.com>
 - ^๔ <https://www.tnnthailand.com>
 - ^๕ <https://thestandard.co>
 - ^๖ <https://www.bbc.com>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม/เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน/สิ่งแวดล้อม

อื่น ๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ